

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕκτος

Συνδρομὴ ἑτήσια: Ἐν Ἑλλάδι: φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἀρχοῦνται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἑτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

20 Αὐγούστου 1878

ΠΑΝΟΜΟΙΟΥΤΥΠΟΝ ΤΗΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ
ΓΚΙΚΑ ΜΠΟΤΑΣΗ

Υπογραφή

Τὴν 2 ἢ 3 Ἀπριλίου 1821 ἐξερράγη ἡ ἐπα-
νάστασις ἐν Σπέτσαις. «Κατὰ τὴν χαρμόσουον
ταύτην ἡμέραν, γράφει ὁ κ. Ἄν. Ὁρλάνδος ἐν
τοῖς *Ναυτικοῖς* του, ὁ ἐκ Σπάρτης Χρυσοσπά-
θης, ὁ ἐκ Νάξου Κορηλῆιος καὶ ἄλλοι τινὲς ἐται-
ρισταί, παρευρεθέντες ἐν Σπέτσαις καὶ ἐνθουσια-
σθέντες, ἀνέβησαν ἐπὶ δώματος οἰκίας τινὸς,
παρὰ τῇ ἀγορᾷ κειμένης, καὶ ἄδοντες μεγαλο-
φώνως τὸ θούριον τοῦ Ῥήγα *Δεῦτε παῖδες τῶν*
Ἑλλήνων τοσοῦτον κατεγοήτευσαν τὸν λαόν,
ὥστε ἄλλοι μὲν ἔχουνον δάκρυα χαρᾶς, ἄλλοι δὲ
ὄμνουν τὴν ὑπὲρ πατρίδος χύσιν τοῦ αἵματός των,
καὶ ἄλλοι γονυκλιτῶς ἐδέοντο πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ
εὐδοκίᾶς τῆς μεγάλης ταύτης ἐπιχειρήσεως.»

Ὁ Γκίκας Μπότασης, ἀδελφὸς τοῦ Παναγιώ-
του Μπόταση, γέρον ἦδη ὢν καὶ οὐχὶ νεανίας
ἐξημένος, ἔγραψε τὴν παραμονὴν τοῦ Πάσχα
ἐν Κρανιδίῳ, ὅπου διέτριβε, τὴν ἐπομένην ἐπι-
στολὴν πρὸς τὸν υἱὸν του, σωζομένην ἐν πρω-
τοτύπῳ ἐν τοῖς ἐγγράφοις τοῦ μακαρίτου Ῥήγα
Παλαμῆδη:

Ἐγαπημένε μου παιδί καπετὰν Νικολὸ ἀ-
κριθῶς σὲ χαιρετῶ καὶ τὰ μάτια σου φιλῶ.

Ἀμυθάνοντας τὸ γράμμα μου, εὐθύς νὰ γρά-
ψῃς εἰς τοὺς ἀδελφούς εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ Μω-
ρέως ἀπὸ μέρους σου, ὅτι ἔκαμες μπλόκο τὸ Ἄ-
νάπλι μὲ τὰ καράβια σου καὶ ὁ πατέρας σου
ἀπὸ ξηρᾶς, διότι ἔχθες ἔστειλα τὸ ἀσκέρι καὶ
ταύτην τὴν ὥραν κινῶ καὶ ἐγὼ μὲ ἄλλους καὶ
θέλω σφίξει τοὺς ἀγαρινοὺς μὲ μόνον τοὺς ἐδῶ
Ἕλληνας. Γράψε εἰς τὸ Ἄργος καὶ εἰς Ἀγιάν-
νην καὶ εἰς τοὺς καπετανεὺς Μανιάτας νὰ σπιδή-
ρῃς δλοῦθεν γράμματα καὶ καθὼς σοῦ γράφω νὰ
ἔχῃς τὴν εὐχὴ μου νὰ τοὺς εἰδοποιήσῃς ὅτι τοῦ
λόγου σου τοὺς ἐμπλοκάρισες διὰ θαλάσσης καὶ
ἐγὼ διὰ ξηρᾶς καὶ ἐλπίζομεν εἰς τὸν Θεὸν νὰ τοὺς
κατατροπώσωμεν ταῦτα καὶ καλαῖς ἀντάμωσις.

Ἔ1821, Ἀπριλίου 9, Κρανιδιον.

ἘΓΚΙΚΑΣ ΜΠΟΤΑΣΗΣ.»

*

Ὁ Γκίκας Μπότασης ἐχρημάτισεν ἀντιπρόε-

δρος τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, ἀπεβίωσε δὲ ἐν Ναυ-
πλίῳ, ἐν ἔτει 1831, ἐν πενίᾳ, πραγματο-
ποιήσας οὕτω κατὰ γράμμα ἐκεῖνο, ὅπερ ἀπ' ἀρ-
χῆς τοῦ ἀγῶνος εἶχεν εἰπεῖ εἰς τοὺς υἱούς του,
ὡς ἔκ τινος πρὸς αὐτοὺς ἐπιστολῆς του, εὐρεθεί-
σης ἐν τοῖς ἐγγράφοις τοῦ Ῥήγα Παλαμῆδη,
καταφαινεταί· ἡ ἐννοια τῆς ἐπιστολῆς ταύτης
ἔχει οὕτω· «νὰ μὴ ἐλπίζουν ὅτι θὰ τοὺς ἀ-
φήσῃ ὀβολόν, ἐπειδὴ ἐννοεῖ νὰ ἐξοδεύσῃ καὶ
τὸ τελευταῖον τοῦ τάλληρον διὰ τὴν ἀπελευ-
θέρωσιν τῆς Πατρίδος.»

Ἐν ἔτει 1824, διηγεῖται ὁ κ. Γούδας (Βίοι
παράλληλοι, τόμ. 4, σ. 288), προσῆλθεν εἰς τὸν
Α. Μαυροκορδάτον (ἐν Μεσολογίῳ), αἰτῶν ἐρ-
γασίαν τινὰ καὶ ὁ εἰκοσιπενταετῆς περίπου τότε
τὴν ἡλικίαν Δ. Χρηστίδης. Ὁ Μαυροκορδάτος,
συμπαθήσας πρὸς τὸν νέον, συνέστησεν αὐτὸν
εἰς τὸν ἐπιστήθιον τοῦ φίλου Π. Μπότασην, διὰ
τῆς ἐξῆς ἐπιστολῆς:

Φίλε μου Καπετὰν Παραγιώτη,

Ἄυτοῦ ἔρχεται ἓνας νέος Κωνσταντινουπολί-
της, ἀπὸ τὸ χωρίον Νεοχώρι, καὶ εἶναι μὲ ἰκα-
νὴν παιδείαν καὶ μίαν ἡμέραν θὰ χρησιμεύσῃ
εἰς τὸ ἔθνος αὐτὸς ὁ νέος, καὶ ὅσον ἠμπορεῖς νὰ
τὸν ὑπερασπισθῆς, ἐπειδὴ εἶναι πτωχὸ παιδί.»

Ὁ Π. Μπότασης ἔλαβε τὸν Χρηστίδην ὑπὸ τὴν
προστασίαν του, διορίσας αὐτὸν ἀμέσως καὶ γρα-
φεὴ εἰς τὸ Ἐκτελεστικόν· ἀποθανόντος δὲ μετ' οὐ
πολὺ τοῦ Π. Μπόταση, ὁ εἰς τὴν ἀντιπροεδρείαν
τοῦ Ἐκτελεστικοῦ διαδεχθεὶς αὐτὸν ἀδελφός του
Γκίκας ἐξηκολούθησε εὐνοῶν καὶ προστατεύων
τὸν Χρηστίδην, καὶ πολλάκις ἐβοήθησεν αὐτὸν
καὶ χρηματικῶς. Ὁ δὲ παρέξας ἡμῖν τὰς πλη-
ροφορίας ταύτας Ἡλίας Θερμισιώτης, γεραρὸν
τοῦ ἀγῶνος λείψανον, διηγῆθη καὶ τὸ ἐπόμενον
ἀνέκδοτον: Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ὁ Χρηστίδης,
ἀφείς πρὸς στιγμὴν τὴν ἐργασίαν, ἐστήριξε τοὺς
ἀγκῶνας τῶν δύο χειρῶν εἰς τὴν τράπεζαν καὶ,
καλύψας διὰ τῶν παλαμῶν τὸ πρόσωπον, διε-
λογίζετο. Εἰσελθὼν τότε ὁ Γκίκας Μπότασης
μετὰ τοῦ Θερμισιώτου καὶ εὐρών τὸν Χρηστίδην
ἐν τοιαύτῃ ἀπογνώσεως θέσει, «Ἐ, τῷ λέγει
μειδιῶν ὁ εὐπατρίδης Σπετσιώτης, τί σκέπτε-
σαι; Ἐκατάλαβα, πάσχεις ἀναργυρίαν!» καὶ
ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ κόλπου τοῦ χρυσὴν δούβλιαν
(ἀξίας δεκαεξὶ ταλλήρων) καὶ ἔθεσεν εἰς τὴν χεῖ-

μα τοῦ ταπεινοῦ γραφῶς, ἐπειπὼν «μὴ σκυθρωπάζης πλέον.»

Ἡ ἐπομένη ἀνέκδοτος καὶ αὐτογράφος ἐπιστολὴ καὶ διατριβὴ τοῦ αἰοδίου διδασκάλου τοῦ γένους Θεοφίλου Καίρη, τὸ πανομοίωτον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ὁποίου ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ 119 ἀριθμῷ τῆς «Ἐστίας», ἀπεστάλη ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν παρὰ τινος τῶν ἐν Ἐνδρῷ φιλομούσων συνδρομητῶν ἡμῶν, συνοδευομένη διὰ τῶν ἐξῆς γραμμῶν :

Κύριε Συντάκτα τῆς Ἐστίας. — Πολλάκις ἐβρέθη, καὶ κατὰ κόρον ἐπανελήφθη ὑπὸ τινων σφόδρα ζηλωτῶν τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν θρησκείας, ὅτι ὁ αἰμίμητος διδασκαλὸς τοῦ γένους Θεοφίλος ὁ Καίρης ἦτον ἄθεος ἄθεος καὶ ὀλισιότης, καὶ ὅτι οὐδὲν ἐπρέσβευεν ἢ παρεδέχετο σύμφωνον πρὸς τὰς Ἱερὰς ἀρχὰς τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, αἵτινες πάντως εἰσὶν ἡ κορυφὴ τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Πίστεως. Τοῦτων ἕνεκα δίκαιον θεωρῶ νὰ δημοσιευθῇ ἡ κατοπιτέρω ἐπιστολὴ τοῦ σοφοῦ ἐκείνου ἀνδρός, ἥτις μετὰ τὸν θάνατόν του εὐρέθη εἰς τὴν τζέπην τοῦ τριωνίου του, ὅπερ ἐφόρει, καὶ τὸ ὅποσον ἐκόμισεν ἐκ Σύρου εἰς Ἄνδρον ὁ μακαρίτης ἀδελφός του Δημήτριος. Δίκαιον δὲ θεωρῶ νὰ δημοσιευθῇ ἐπίσης καὶ ἡ περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου πραγματεία τοῦ ἐναρέτου ἐκείνου ἀνδρός, καθύσων πολλοί, ἐκ πλάνης βεβαίως, ἀποδίδουσιν αὐτῇ δοξασίας ὧς ἀντιθέτους πρὸς τὰς δοξασίας ἃς ἐκεῖνος ἐπρέσβευεν.

Δέχθητε κτλ.

Ἄνδρος,

16 Ἰουλίου 1878.

Ὁλως ὑμέτερος;

A. K. M.

Σ. τ. Δ.

* *

Φιλάνθρωπε τῶν Ὁρρανῶν προστάτα,

Διὰ τοῦ αὐταδέλου μου Σᾶς ἐξαποστέλλω, κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν μου, σύντομον ἔκθεσιν οὐχὶ ὧλων, ἀλλὰ τινῶν μόνον ἐπιχειρημάτων, διὰ τῶν ὁποίων ἀποδεικνύεται ἡ ἀθανασία τῆς ψυχῆς.

Ἄν καὶ ἐπεθύμουν νὰ τὴν ἐκτείνω περισσώτερον, προσθέτων ὅσα καὶ φιλόσοφοι καὶ συγγραφεῖς καὶ ἡμέτεροι καὶ ἄλλων ἐθνῶν λέγουσι πρὸς ἐπιβεβαίωσιν τοῦ τόσον παρηγορητικοῦ καὶ ἀγαπητοῦ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τόσον συμφώνου μὲ τὴν ἀληθινὴν εὐδαιμονίαν τοῦ δόγματος, οὔτε ὁ χρόνος ὅμως, οὔτε αἱ περιστάσεις μὲ ἐσυγχώρουν νὰ πληρώσω ταύτην μου τὴν ἔφθεσιν.

Ἰσως ὁ Δοτὴρ ὧλων τῶν ἀγαθῶν μὲ ἀξιώσῃ νὰ τελειώσω ἄλλοτε, ὅτι τῶρα νὰ πράξω δὲν δύναμαι.

Πλὴν Σᾶς βεβαιῶ, ὅτι ἐν τῶν ἰσχυροτέρων ἐπιχειρημάτων, διὰ τοῦ ὁποίου θέλετε πεισθῆ ἀναμφιδύως περὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς, θέλετε εὐρεῖ, ἐὰν προσέξετε ὀλίγον μόνον εἰς τὸ βάθος τῆς φιλάνθρωπου καὶ φιλοστοργοῦ καρδίας Σας.

Ἄνακαλέτατε εἰς τὸν νοῦν Σας πόσον λυπεῖσθε βλέποντες ἄνθρωπον ἀληθῶς δυστυχοῦντα, καὶ πόσον προσπαθεῖτε νὰ τὸν βοηθήσετε.

Ἐνθυμήθητε ποῖαν ὀδύνην ὑποφέρει ἡ φιλόστοργος καρδία Σας ὅταν ἀσθενήσῃ κανὲν τῶν τέκνων Σας, πόσον ἐπιθυμεῖτε, ἐὰν ἠδύνασθε, ἀμέσως νὰ τὸ θεραπεύσητε, καὶ πόσῃν, ὅταν ἀρχίσῃ νὰ ἀναλαμβάνῃ, αἰσθάνεσθε καὶ χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν. Εἴμεθα ἡμεῖς ἄρα γε καὶ φιλάνθρωποτεροι καὶ φιλοστοργότεροι ἀπὸ τὸν φύσει φι-

λάνθρωπον καὶ φιλόστοργον ὧλων τῶν λογικῶν κτισμάτων πατέρα, ὅστις καὶ θέλει βέβαια καὶ δύναται νὰ καταστήσῃ τὰ τέκνα του ἀληθῶς ἀθάνατα καὶ εὐδαιμόνα, ἀρκεῖ μόνον νὰ ζῶσι κατὰ τὸ πανάγιον αὐτοῦ θέλημα ; νῦδόκησεν ἄρα γε νὰ γενῶνται, διὰ νὰ τὰ βλέπῃ μόνον ἀσπλάγχως καὶ βασανιζόμενα καὶ ταλαιπωρούμενα, καὶ τέλος ἀθλίως καὶ ἀπανθρώπως ἀποθνήσκοντα ; . . . Ἐὰν εὐρεθῇ ἄνθρωπος νὰ ὑπολάβῃ τοῦτο μίαν μόνην στιγμὴν, δὲν λέγω ὡς ἀληθές, ἀλλ' ὡς πιθανὸν μόνον ἢ ἀμφίβολον, μεγαλητέραν καὶ ἀτοπίαν καὶ βλασφημίαν δὲν ἤθελε δεχθῆ βέβαια. Ὅθεν ἐκ μόνου τοῦ τοιούτου ἐπιχειρήματος ἡμπορεῖτε νὰ πεισθῆτε, ὅτι εἶναι ἀδύνατον ὁ ἄνθρωπος νὰ μὴν ὑπάρχῃ ἀθάνατος.

Ἄφ' οὗ στοχασθῆτε ὅλα αὐτὰ, καὶ ἀναγνώσετε καὶ τὴν ἔκθεσιν, παρακαλῶ, νὰ μὲ φανερώσετε, ἐὰν ἀγαπᾶτε, τὴν περὶ τούτων γνώμην Σας.

Ἐγὼ δὲ Σᾶς ἐπέυχομαι εἰς ταύτην μὲν τὴν ζῶν βίον μακροβιότατον μετὰ πάντων τῶν κατὰ Θεὸν καταθυμιῶν, εἰς δὲ τὴν μέλλουσαν ἀληθινὴν καὶ εὐδαιμονίαν καὶ μακαριότητα, καὶ ἀσπαζόμενός Σας ἀπὸ καρδίας ὡς καὶ τὰ φίλτατα τέκνα Σας, μένω ὧλως ἐγγνωμονῶν

Ὁ φίλος σας

Θ. ΚΑΙΡΗΣ.

ΠΕΡΙ ΑΘΑΝΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

Σύντομος ἔκθεσις τῶν περὶ Ἀθανασίας τῆς ψυχῆς κυριωτέρων ἐπιχειρημάτων.

Ὅσον εἶναι ἀναγκαῖον εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ μὴ ἀμφιβάλλῃ διόλου, ὅτι ἡ ψυχὴ ὑπάρχει ἀθάνατος, τόσον ὑπάρχουσι πολλοὶ καὶ ἀναντίρρητοι λόγοι, διὰ τῶν ὁποίων περὶ τούτου νὰ βεβαιωθῇ δύναται, ἐὰν μόνον καλῶς ἐπιστήσῃ τὸν νοῦν εἰς τὴν περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς ἔρευναν.

Ὅταν ἐξετάσῃ τις καὶ τὴν φύσιν καὶ τὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς, θεωρήσῃ δὲ αὐτὴν καὶ ὡς ἐκ τοῦ πανσόφου, παντοδύναμου καὶ παναγίου Θεοῦ τῶν ὧλων, ὅταν ἐρευνησῇ ὅχι μόνον τὰς δόξας ὧλων ἐν γένει τῶν ἐθνῶν, καὶ τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν σημερινῶν, ὡς καὶ τὰ διάφορα αὐτῶν ἔθιμα τὰ ὡς πρὸς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς ἀναφερόμενα, ἀλλὰ καὶ ὧλων ἐν γένει τῶν μεγαλητέρων σοφῶν τὰ φρονήματα, βεβαιοῦται, ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ἀληθῶς αἰδιος, ἢ ὁ κυρίως ἄνθρωπος εἶναι ἀληθῶς ἀθάνατος.

Καὶ τῶντι ὁ ἄνθρωπος μετὰ τῶν ἄλλων σωματικῶν ἰδιοτήτων, οἷον τοῦ ἑκτατοῦ, τοῦ ἑτεροκινήτου, τῆς βαρύτητος κτλ., ἔχει καὶ τὴν δύναμιν τοῦ ἀντιλαμβάνεσθαι διαφόρων αἰσθημάτων, τοῦ ἐνοεῖν, κρίνειν, διανοεῖσθαι, μνημονεύειν, ἐρευνᾶν τὰ παρελθόντα, τὰ ἐνεστώτα καὶ τὰ μέλλοντα, τὰ παρόντα καὶ τὰ μακρὰν ἀπέχοντα, τοῦ θεωρεῖν ἑαυτὸν, καὶ αὐτογνωστικὸν εἶναι, τοῦ ἀνακαλύπτειν τοὺς λόγους τῶν φαινομένων καὶ τοὺς νόμους καθ' οὓς ταῦτα ἐκτε-